
MONOGRAFIE PRAWNICZE

MIĘDZYNARODOWE
PRAWO ZDROWIA
PUBLICZNEGO

JACEK BARCIK

Wydawnictwo C.H.Beck

MONOGRAFIE PRAWNICZE

JACEK BARCIK • MIĘDZYNARODOWE PRAWO
ZDROWIA PUBLICZNEGO

Polecamy nasze publikacje:

Adam Brzozowski

**KONSUMENCKA UMOWA O DZIEŁO (W ŚWIETLE ART. 627¹
KODEKSU CYWILNEGO)**

Eukasz Chojniak

**ODSZKODOWANIE ZA NIESŁUSZNE SKAZANIE,
TYMCZASOWE ARESZTOWANIE LUB ZATRZYMANIE**

Beata Janiszewska

**ZGODA NA UDZIELENIE ŚWIADCZENIA ZDROWOTNEGO.
UJĘCIE WEWNĄTRZSYSTEMOWE**

Jędrzej Maksymilian Kondek

**BEZPRAWNOŚĆ JAKO PRZESŁANKA ODPOWIEDZIALNOŚCI
ODSZKODOWAWCZEJ**

Maciej Siwicki

CYBERPRZESTĘPCZOŚĆ

Joanna Zięba

RENTY STRUKTURALNE W USTAWODAWSTWIE ROLNYM

Legalis
System Informacji Prawnej

www.ksiegarnia.beck.pl

MIĘDZYNARODOWE PRAWO ZDROWIA PUBLICZNEGO

JACEK BARCIK

WYDAWNICTWO C.H.BECK
WARSZAWA 2013

Recenzja wydawnicza:
Prof. dr hab. Krzysztof Wójtowicz

Publikacja finansowana z grantu Narodowego Centrum Nauki,
Nr DEC-2012/05/B/HS5/01719

Redaktor prowadzący: Emilia Rucińska-Sech

© **Wydawnictwo C.H.Beck 2013**

Wydawnictwo C. H. Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: Wydawnictwo C.H.Beck
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-5688-4

ISBN e-book 978-83-255-5689-1

*Żonie Alicji
i naszemu ukochanemu synkowi Jasiowi*

Spis treści

Wykaz skrótów	XI
Wstęp	XIX
Rozdział 1. Zagadnienia wprowadzające	1
1. Definicje zdrowia i zdrowia publicznego.....	1
2. Geneza prawa międzynarodowego w zakresie zdrowia publicznego.....	6
2.1. Źródła pierwszych regulacji	6
2.2. Zdynamizowanie rozwoju w ostatnich dekadach.....	10
2.3. Koncepcja międzynarodowego prawa zdrowia publicznego.....	12
2.4. Koncepcja globalnego prawa zdrowia publicznego	14
3. Międzynarodowe problemy zdrowotne jako wyznaczniki dalszego rozwoju mpzp	17
Konkluzje	20
Rozdział 2. Miejsce zdrowia publicznego w systemie prawa międzynarodowego	21
1. Pojęcie gałęzi prawa międzynarodowego i jej odniesienie do mpzp	21
2. Cele mpzp w kontekście funkcji zdrowia publicznego	22
3. Problem zakresu mpzp.....	23
4. Międzynarodowe prawo zdrowia publicznego a inne gałęzie prawa międzynarodowego	24
4.1. Międzynarodowe prawo środowiska	25
4.2. Międzynarodowe prawo handlowe.....	26
4.3. Międzynarodowe prawo patentowe	31
4.4. Międzynarodowe prawo karne	38
4.5. Międzynarodowe prawo pracy	39
4.6. Międzynarodowe prawo praw człowieka	40
4.7. Międzynarodowe prawo humanitarne konfliktów zbrojnych.....	40
5. Międzynarodowe prawo zdrowia publicznego a wewnętrzne prawo zdrowia	42
Konkluzje	44
Rozdział 3. Prawo do zdrowia w systemie praw człowieka	47
1. Koncepcja <i>human rights based approach to health</i>	47
2. Definicja prawa do zdrowia.....	54

3. Geneza prawa do zdrowia.....	55
4. Źródła prawa do zdrowia.....	56
4.1. Konstytucja WHO.....	56
4.2. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka.....	57
4.3. Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych.....	61
4.4. Inne umowy międzynarodowe.....	62
4.5. Uchwały organizacji międzynarodowych.....	63
4.6. Prawo do zdrowia w konstytucjach państw.....	64
5. Charakterystyka prawa do zdrowia.....	66
5.1. Godność człowieka jako uzasadnienie prawa do zdrowia.....	66
5.2. Prawo do zdrowia a inne prawa człowieka.....	70
5.3. Zdrowie jako prawo czy wolność?.....	71
5.4. Prawo do zdrowia jako prawo drugiej generacji.....	72
5.5. Prawo do zdrowia jako prawo zbiorowe.....	76
5.6. Prawo do zdrowia jako prawo powszechne.....	79
5.7. Kultura i religia jako determinanty rozumienia prawa do zdrowia.....	84
5.7.1. Podejście europejskie.....	85
5.7.2. Podejście amerykańskie.....	93
5.7.3. Podejście afrykańskie.....	99
5.7.4. Podejście islamskie.....	103
5.7.5. Podejście azjatyckie.....	105
5.8. Prawo do zdrowia jako zobowiązanie solidarne.....	107
6. Zdrowie jako globalne dobro publiczne.....	111
7. Zakres prawa do zdrowia.....	117
7.1. Zakres podmiotowy.....	117
7.1.1. Dzieci.....	118
7.1.2. Kobiety.....	119
7.1.3. Niepełnosprawni.....	121
7.1.4. Psychiczenie chorzy.....	123
7.1.5. Migranci.....	126
7.1.6. Więźniowie.....	129
7.1.7. Osoby starsze.....	131
7.2. Zakres przedmiotowy.....	133
8. Derogacja i limitacja prawa do zdrowia.....	136
Konkluzje – znaczenie prawa do zdrowia dla rozwoju mpzp.....	138
Rozdział 4. Tworzenie mpzp.....	141
1. Źródła międzynarodowego prawa zdrowia publicznego.....	141
1.1. Umowy wielostronne.....	142

1.2. Umowy dwustronne.....	143
1.3. Zwyczaj międzynarodowy.....	145
1.4. Wiążące uchwały organizacji międzynarodowych.....	148
1.5. Akty jednostronne	149
1.6. Ogólne zasady prawa uznane przez narody cywilizowane.....	154
1.7. Rola miękkiego prawa międzynarodowego.....	154
2. Międzynarodowe organizacje tworzące mpzp.....	156
2.1. Szczebel uniwersalny	156
2.1.1. Organizacja Narodów Zjednoczonych	157
2.1.1.1. Rada Bezpieczeństwa	157
2.1.1.2. Zgromadzenie Ogólne.....	159
2.1.1.3. Rada Gospodarcza i Społeczna	160
2.1.2. Światowa Organizacja Zdrowia.....	161
2.1.3. Światowa Organizacja Handlu.....	164
2.1.4. Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa.....	166
2.1.5. Międzynarodowa Organizacja Pracy.....	170
2.2. Szczebel regionalny	172
2.2.1. Rada Europy.....	172
2.2.2. Unia Europejska.....	176
2.2.3. Organizacja Państw Amerykańskich	182
2.2.4. Unia Afrykańska.....	183
3. Cechy procesu prawotwórczego	184
3.1. Prawo a moralność i etyka w kontekście mpzp.....	184
3.2. Wpływ zasad słuszności (<i>equity</i>) na stanowienie mpzp.....	187
3.3. Sprawiedliwość a mpzp.....	193
4. Legalność i legitymizacja w kontekście procesu prawotwórczego mpzp	194
4.1. Legalność	195
4.2. Legitymizacja	195
4.2.1. Pozytywizm	197
4.2.2. Solidaryzm	198
4.2.3. Psychologizm.....	199
4.2.4. Naturalizm.....	199
Konkluzje – propozycja Ramowej konwencji o zdrowiu publicznym	200
Rozdział 5. Stosowanie mpzp	205
1. Globalne prawo administracyjne w kontekście mpzp	205
2. Propozycje globalnego zarządzania zdrowiem publicznym.....	208
3. Zagadnienie bezpieczeństwa zdrowotnego.....	214
4. Partnerstwo publiczno-prywatne w zakresie zdrowia globalnego.....	218
Konkluzje.....	225

Rozdział 6. Egzekwowanie mpzp	227
1. Wpływ cech społeczności międzynarodowej na egzekwowanie mpzp ..	227
2. Rodzaje sankcji międzynarodowych a mpzp	227
2.1. Sankcje zorganizowane	229
2.1.1. Sankcje organizacyjne	229
2.1.2. Sankcje korygujące	230
2.1.3. Środki przymusu bezpośredniego	230
2.1.4. Interwencja humanitarna a zdrowie publiczne.....	232
2.2. Sankcje niezorganizowane	234
2.2.1. Sankcje socjologiczne/psychologiczne	234
2.2.2. Środki odwetowe.....	235
2.2.2.1. Retorsje.....	235
2.2.2.2. Represalia	239
2.3. Wpływ sankcji ekonomicznych na zdrowie publiczne.....	239
2.4. Stosowanie sankcji a legitymizm demokratyczny.....	240
3. Odpowiedzialność międzynarodowa za naruszenia mpzp.....	241
3.1. Zakres podmiotowy odpowiedzialności	242
3.1.1. Państwa	243
3.1.2. Organizacje międzynarodowe	248
3.1.3. Inne.....	259
3.1.3.1. Konferencje Stron.....	259
3.1.3.2. Partnerstwa publiczno-prywatne	259
3.1.3.3. Osoby fizyczne.....	263
3.1.3.4. Osoby prawne	265
3.2. Zakres przedmiotowy odpowiedzialności	271
4. Odpowiedzialność na gruncie prawa wewnętrznego.....	273
5. Organy egzekwowania mpzp	278
5.1. Organy sądowe.....	278
5.2. Organy <i>quasi</i> -sądowe	280
5.3. Egzekwowanie w reżimach zamkniętych	283
5.4. Organy o charakterze politycznym.....	290
5.5. Policja sanitarna.....	291
Konkluzje	296
Zakończenie	299
Bibliografia	305
Indeks rzeczowy.....	367

Wykaz skrótów

1. Czasopisma

A.J.I.C.L.	African Journal of International and Comparative Law
A.J.I.L.	American Journal of International Law
Afr.Hum.Rts.L.J.	African Human Rights Law Journal
Afr. J. Legal Stud.	African Journal of Legal Studies
Am.J. Public Health	American Journal of Public Health
Am.J.L. & Med.	American Journal of Law & Medicine
Am. Soc'ý Int'l L.Proc.	American Society of International Law Proceedings
Am.U. Int'l L.Rev.	American University International Law Review
Am.U.L.Rev.	American University Law Review
Asian J. WTO & Int'l Health L & Pol'y	Asian Journal of WTO & International Health Law and Policy
Aust. YBIL	Australian Yearbook of International Law
B.U. Int'l L.J.	Boston University International Law Journal
B.U.L.Rev.	Boston University Law Review
BMC	BioMed Central
BMJ	British Medical Journal
Br Med Bull	British Medical Bulletin
Brooklyn J. Int'l L.	Brooklyn Journal of International Law
Bull World Health Organ ..	Bulletin of the World Health Organization
Bull.Inst. Pasteur	Bulletin de L'Institut Pasteur
BYIL	British Yearbook of International Law
C. de D.	Les Cahiers de Droit
Cal.L.Rev.	California Law Review
Cal.W. Int'l L.J.	California Western International Law Journal
Can.J.L. & Jurisprudence ..	Canadian Journal of Law and Jurisprudence
Can.Y.B. Int'l L.	Canadian Yearbook of International Law
Carbon & Climate L.Rev. ..	Carbon and Climate Law Review
Cardozo J. Int'l & Comp. ..	Cardozo Journal of International and Comparative Law
Case W.Res.J. Int'l L.	Case Western Reserve Journal of International Law
Cath.Law.	Catholic Lawyer

Wykaz skrótów

Cath.U.L.Rev.	Catholic University Law Review
Chi.J. Int'l L.	Chicago Journal of International Law
Colum.J. Transnat'l L.	Columbia Journal of Transnational Law
Colum.J.L. & Soc.Probs. ...	Columbia Journal of Law and Social Problems
Colum.L.Rev.	Columbia Law Review
Conn.L.Rev.	Connecticut Law Review
Cornell Int'l L.J.	Cornell International Law Journal
Cumb.L.Rev.	Cumberland Law Review
Dalhousie L.J.	Dalhousie Law Journal
DePaul J. Health Care L. ...	DePaul Journal of Health Care Law
Duke J.Comp. & Int'l L.	Duke Journal of Comparative and International Law
Duke L.J.	Duke Law Journal
E.H.R.L.R.	European Human Rights Law Review
E.I.P.R.	European Intellectual Property Review
E.L.Rev.	European Law Review
EJIL	European Journal of International Law
Emerg.Infect.Dis.	Emerging Infectious Diseases
Emory Int'l L.Rev.	Emory International Law Review
EPS	Europejski Przegląd Sądowy
Eur.J. Health L.	European Journal of Health Law
Eur.J. Public Health	European Journal of Public Health
Eur.J. Migration & L.	European Journal of Migration and Law
Eur.J.L. Reform	European Journal of Law Reform
Fed.L.Rev.	Federal Law Review
Food & Drug L.J.	Food & Drug Law Journal
Food Drug Cosm.L.J.	Food Drug Cosmetic Law Journal
Fordham Int'l L.J.	Fordham International Law Journal
Ga.J. Int'l & Comp.L.	Georgia Journal of International and Comparative Law
Geo. Int'l Env'tl.L.Rev.	Georgetown International Environmental Law Review
Geo.L.J.	Georgetown Law Journal
Geo.Wash. Int'l L.Rev.	George Washington International Law Review
German L.J.	German Law Journal
Goettingen J. Int'l L.	Goettingen Journal of International Law
Harv. Int'l L.J.	Harvard International Law Journal
Harv.J. L. & Pub.Pol'y	Harvard Journal of Law and Public Policy
Harv.J.L. & Tech.	Harvard Journal of Law and Technology
Harv.L. & Pol'y Rev.	Harvard Law and Policy Review

Wykaz skrótów

Health L.J.	Health Law Journal
Health Promot.Int.	Health Promotion International
HHR	Health and Human Rights
Hous.L.Rev.	Houston Law Review
HRLR	Columbia Human Rights Law Review
Hum.Rts.L.Rev.	Human Rights Law Review
ICLQ	International & Comparative Law Quarterly
IIC	International Review of Intellectual Property and Competition Law
ILSA J. Int'l & Comp.L.	ILSA Journal of International and Comparative Law
Ind.J. Global Legal Stud. ...	Indiana Journal of Global Legal Studies
Ind.L.Rev.	Indiana Law Review
Int.J. Health Serv.	International Journal of Health Services
Int.J.	Intellectual Property Management – International Journal of Intellectual Property Management
Int.J.L.C.	International Journal of Law in Context
Int.T.L.R.	International Trade Law and Regulations
Int'l Dig. Health Legis.	International Digest of Health Legislation
Int'l Comm.L.Rev.	International Community Law Review
Int'l L.	International Lawyer
Int'l L. & Int'l Rel.	Journal of International Law & International Relations
IOLR	International Organizations Law Review
Isr.L.Rev.	Israel Law Review
J.Epidemiol. Community Health	Journal of Epidemiology and Community Health
J.Gend.Specif.Med.	Journal of Gender-Specific Medicine
J.Int. Economic Law	Journal of International Economic Law
J.Med. Ethics	Journal of Medical Ethics
J.Public Health Policy	Journal of Public Health Policy
J.Contemp. Health L. & Pol'y	Journal of Contemporary Health Law & Policy
J. Health Care L. & Pol'y ...	Journal of Health Care Law and Policy
J. Int'l Crim.Just.	Journal of International Criminal Justice
J. World Trade	Journal of World Trade
J.L.Med. & Ethics	Journal of Law Medicine & Ethics
JHSB	Journal of Health and Social Behavior
Korean J. Int'l & Comp.L. .	Korean Journal of International & Comparative Law
K.L.J.	Kansas Law Journal

Wykaz skrótów

L.Med. & Health Care	Law, Medicine and Health Care
L.Q.Rev.	Law Quarterly Review
Law & Contemp.Probs.	Law and Contemporary Problems
Law & Ineq.	Law and Inequality: A Journal of Theory and Practice
Legal Stud.	Legal Studies
Leiden J. Int'l L.	Leiden Journal of International Law
McGill L.J.	McGill Law Journal
Md. J. Int'l L.	Maryland Journal of International Law
Md.L.Rev.	Maryland Law Review
Med.L.Rev.	Medical Law Review
Mich.J. INT'L L.	Michigan Journal of International Law
Mich.L.Rev.	Michigan Law Review
Mich.St.J. Int'l L.	Michigan State Journal of International Law
Mich.St.U.Coll.L.J. Int'l L. .	Michigan State University College of Law Journal of International Law
Mich.St.U.J.Med. & L.	Michigan State University Journal of Medicine and Law
Minn.L.Rev.	Minnesota Law Review
Mod.L.Rev.	Modern Law Review
N.C.J. Int'l L. & Com.Reg.	North Carolina Journal of International Law & Commercial Regulation
N.Y.U. J. Int'l. L. & Pol.	New York University Journal of International Law and Policy
N.Y.U.L.Rev.	New York University Law Review
New Eng.J. Int'l & Comp.L.	New England Journal of International and Comparative Law
Nordic J. Int'l L.	Nordic Journal of International Law
Notre Dame L.Rev.	Notre Dame Law Review
NUJS L.Rev.	National University of Judicial Studies Law Review
Pace Int'l L.Rev.	Pace International Law Review
PiM	Prawo i Medycyna
PiP	Państwo i Prawo
Przegl.Epidemiol.	Przegląd Epidemiologiczny
PYIL	Polish Yearbook of International Law
Queensland U.Tech.L. & Just.J.	Queensland University Technology Law & Justice Journal
R.G.D.	Revue generale de droit
Rev.Esp.Cir.Ortop.	Revista Española de Cirugía Ortopédica y Traumatología
Traumatol.	Revista Española de Cirugía Ortopédica y Traumatología
Rev.Panam.Salud Publica ..	Revista Panamericana de Salud Pública

Wykaz skrótów

Rev.Colomb. Derecho Int.	Revista Colombiana de Derecho Internacional
Rev. Quebecoise de Droit Int'l	Revue Quibecoise de Droit International
RGS ONZ	Rada Gospodarcza i Społeczna Organizacji Narodów Zjednoczonych
RPEiS	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
Rutgers L.Rev.	Rutgers Law Review
S.U.L.Rev.	Southern University Law Review
SAIS Rev.	School of Advanced International Studies Review of International Affairs
Seton Hall J.Dipl. & Int'l Rel.	Seton Hall Journal of Diplomacy and International Relations
Soc Sci Med	Social Science & Medicine
Sri Lanka J. Int'l L.	Sri Lanka Journal of International Law
St. Louis U.L.J.	Saint Louis University Law Journal
Stanford L.Rev.	Stanford Law Review
Suffolk Transnat'l L.J.	Suffolk Transnational Law Journal
Suffolk Transnat'l L.Rev. ...	Suffolk Transnational Law Review
Syracuse J. Int'l. L. & Com.	Syracuse Journal of International Law and Commerce
Temp. Int'l & Comp.L.J.	Temple International and Comparative Law Journal
Tex.J. on C.L. & C.R.	Texas Journal on Civil Liberties & Civil Rights
Texas L.Rev.	Texas Law Review
Theor.Med.Bioeth., ...	Theoretical Medicine and Bioethics
TM&IH	Tropical Medicine and International Health Transactions
Med.–Legal Soc'y	Transactions of the Medico-Legal Society
Tul.Envntl.L.J.	Tulane Environmental Law Journal
Tul.L.Rev.	Tulane Law Review
U.Kan.L.Rev.	University of Kansas Law Review
U.Pa.J. Int'l L.	University of Pennsylvania Journal of International Law
U.Toronto Fac.L.Rev.	University of Toronto Faculty of Law Review
U.W.Austl.L.Rev.	University of Western Australia Law Review
U.C. Davis L.Rev.	University of California Davis Law Review
Utah L.Rev.	Utah Law Review
VA.J. Int'l L.	Virginia Journal of International Law
Vand.J. Transnat'l L.	Vanderbilt Journal of Transnational Law
Wash. & Lee J.C.R. & Soc.Just.	Washington and Lee Journal of Civil Rights and Social Justice

Wash. & Lee L.Rev.	Washington and Lee Law Review
Wash.U. Jurisprudence Rev.	Washington University Jurisprudence Review
Widener L.Rev.	Widener Law Review
Wis. Int'l L.J.	Wisconsin International Law Journal
Yale J Intl L	Yale Journal of International Law
Yale JL & Hum Rts	Yale Journal of Law & the Humanities
Yale L. & Pol'y Rev.	Yale Law and Policy Review
Yale L.J.	Yale Law Journal
Zdr.Publ.	Zdrowie Publiczne

2. Akty prawne, porozumienia, programy

CEDAW	Konwencja w sprawie Likwidacji Wszelkich Form Dyskryminacji Kobiet
DSU	Understanding on Rules and Procedures Governing the Settlement of Disputes (Porozumienie w sprawie zasad regulujących rozstrzygnięcie sporów)
EKPC	Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności
IHR	International Health Regulations (Międzynarodowe Przepisy Zdrowotne)
KPP	Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej
MOP	Międzynarodowa Organizacja Pracy
MPPGSiK	Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych
MPPOiP	Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych
PDPC	Powszechna Deklaracja Praw Człowieka
SPS	Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures
TUE	Traktat o Unii Europejskiej
UNAIDS	The Joint United Nations Programme on HIV/AIDS (Wspólny Program Narodów Zjednoczonych ds. HIV/AIDS)

3. Organizacje, organy, fundusze, sądy i trybunały

COE	Council of Europe
ECDC	European Centre for Disease Prevention and Control (Europejskie Centrum Zapobiegania i Kontroli Chorób)
EKPS	Europejski Komitet Praw Społecznych
ETPC	Europejski Trybunał Praw Człowieka
FAO	Food and Agriculture Organization of the United Nations (Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa)

Wykaz skrótów

FCTC	WHO Framework Convention on Tobacco Control (Ramowa Konwencja Światowej Organizacji Zdrowia o Ograniczeniu Użycia Tytoniu)
Fundusz	Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria
IRPA	Istituto Di Ricerche Sulla Pubblica Amministrazione
KPGSiK	Komitet Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych
MTS	Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości
STA	Stały Trybunał Arbitrażowy
OECD	Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju
OPA	Organizacja Państw Amerykańskich
PAHO	Pan American Health Organization (Panamerykańska Organizacja Zdrowia)
RB ONZ	Rada Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych
TBT	Agreement on Technical Barriers to Trade (Porozumienie w sprawie Technicznych Barrier dla Handlu)
TFUE	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
TRIPS	Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (Porozumienie w sprawie Handlowych Aspektów Praw Własności Intelektualnej)
TSUE	Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
UA	Unia Afrykańska
WHA	World Health Assembly
WHO	World Health Organization
WIPO	World Intellectual Property Organization (Światowa Organizacja Własności Intelektualnej)
WTO	World Trade Organization
ZG ONZ	Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych

4. Inne

hrbah	human rights based approach to health
mpzp	międzynarodowe prawo zdrowia publicznego

Wstęp

Współcześnie jesteśmy świadkami postępującego procesu globalizacji zdrowia. Wywołana trendami globalizacyjnymi wzajemna zależność członków społeczności międzynarodowej bezpośrednio wpływa na bezpieczeństwo zdrowotne ludności w poszczególnych państwach. Narastające w wyniku procesu globalizacji, międzynarodowe problemy w zakresie zdrowia publicznego rodzą konieczność międzynarodowej reakcji prawnej. Unormowania wewnętrzne, przyjmowane na szczeblu krajowym, nie zapewniają skuteczności i efektywności w zarządzania globalnymi problemami zdrowia publicznego. Czynniki powodującymi konieczność zacieśnienia współpracy międzynarodowej pozostają m.in.: rozprzestrzenianie się chorób zakaźnych, z natury transgranicznych, wzrost zachorowalności na choroby cywilizacyjne w państwach rozwiniętych, potrzeba powiązania zagadnień zdrowotnych z pomocą rozwojową w państwach rozwijających się, a także wzrost zagrożenia aktami terroryzmu biologicznego.

Wymienione czynniki spowodowały zwiększenie zainteresowania społeczności międzynarodowej regulacją problematyki zdrowia publicznego w drodze przyjmowania wiążących zobowiązań międzynarodowych. Nasilająca się współpraca dała z kolei asumpt do stworzenia pojęcia międzynarodowego prawa zdrowia publicznego (*international health law*). Jest ono wyodrębnioną gałęzią prawa międzynarodowego, znajdującą się dopiero w początkowym stadium swojego rozwoju.

Celem pracy jest, po pierwsze, próba charakterystyki mpzp jako gałęzi prawa międzynarodowego i, po drugie, uzyskanie odpowiedzi na pytanie czy mpzp może, ewentualnie pod jakimi warunkami, być efektywnym instrumentem ułatwiającym rozwiązywanie międzynarodowych problemów zdrowotnych. Tym głównym celom podporządkowane są cele szczegółowe związane z próbami ustalenia: jaki jest zakres przedmiotowy mpzp; jakie są źródła mpzp; jaki jest mechanizm stanowienia mpzp; jak przedstawiają się kompetencje powszechnych organizacji międzynarodowych działających w zakresie zdrowia publicznego (WHO, WTO, FAO, MOP) do tworzenia norm prawnych z tej dziedziny; jaka jest relacja norm mpzp do krajowych porządków prawnych; jaki jest stan regulacji mpzp na gruncie regionalnym; jaka jest relacja mpzp do innych gałęzi prawa międzynarodowego; jak przedstawia się mechanizm egzekwowania mpzp. Pytania te wyznaczają zarazem szczegółowe problemy badawcze.

Wstępnie założono dwie hipotezy badawcze. Pierwszą, o istnieniu mpzp jako wyodrębnionej, choć nadal znajdującej się *in statu nascendi*, gałęzi prawa międzynarodowego